

Postanowienie z dnia 16 marca 2005 r., IV CK 675/04

1. Do wszczęcia postępowania w sprawach, o których mowa w art. 635 § 2 i art. 655 § 1 k.p.c., uprawniony jest Skarb Państwa działający przez właściwy urząd skarbowy.

2. Tytułami wykonawczymi w rozumieniu art. 56 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.) są także administracyjne tytuły wykonawcze, o których mowa w art. 27 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. 2002 r. Nr 110, poz. 968 ze zm.).

Sędzia SN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

Sędzia SN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

Sędzia SN Tadeusz Żyżnowski

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Skarbu Państwa – Trzeciego Urzędu Skarbowego w B. przy uczestnictwie Wiesława C. o wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 marca 2005 r. na skutek kasacji uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 3 czerwca 2003 r. oddalił kasację.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 27 listopada 2002 r. utrzymał w mocy postanowienie referendarza sądowego o dokonaniu wpisu uczestnika postępowania do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 3 czerwca 2003 r. oddalił apelację od tego orzeczenia, nie podzielając zarzutu naruszenia art. 56 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm. – dalej: „u.K.Rej.S.”) przez przyjęcie, że przepis ten umożliwia wpisanie do rejestru dłużników niewypłacalnych osób

fizycznych, których zaległości podatkowe zostały stwierdzone tytułem wykonawczym wydanym w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jedn. tekst: Dz.U. 2002 r. Nr 110, poz. 968 ze zm. – dalej: „u.p.e.a.”). Sąd Okręgowy podkreślił, że skoro ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym nie definiuje pojęcia „tytuł wykonawczy”, to przyjęć należy, że jest nim nie tylko tytuł egzekucyjny zaopatrzony w sądową klauzulę wykonalności (art. 777 i 776 k.p.c.), ale także administracyjny tytuł wykonawczy (art. 27 u.p.e.a.).

Kasacja uczestnika postępowania oparta została na podstawie naruszenia art. 64, 65 § 1 i art. 199 pkt 3 k.p.c. przez uznanie, że wnioskodawca, którym jest Trzeci Urząd Skarbowy w B. ma zdolność sądową i procesową oraz naruszenia art. 379 pkt 2 k.p.c. przez wydanie zaskarżonego orzeczenia w warunkach nieważności postępowania. Skarżący oparł kasację także na podstawie naruszenia art. 56 u.K.Rej.S. przez błędną jego wykładnię polegającą na uznaniu, że przepis ten stanowi podstawę wpisu do rejestru dłużników niewypłacalnych osób fizycznych, których zaległości podatkowe stwierdzone zostały tytułem wykonawczym wydanym w trybie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Rejonowego i odrzucenie wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się do najdalej idącego zarzutu nieważności postępowania przede wszystkim stwierdzić należy, że kodeksowa definicja zdolności sądowej (art. 64 § 1 i 2 k.p.c.) jest niewystarczająca dla oceny, czy określony podmiot ma przymiot pozwalający na przeprowadzenie z jego udziałem – jako strony, interwenienta ubocznego, uczestnika postępowania nieprocesowego, zabezpieczającego, egzekucyjnego, upadłościowego lub układowego – ważnego postępowania sądowego. (...)

W świetle przepisów ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872 ze zm.) oraz ustawy dnia 21 czerwca 1996 r. o urządach i izbach skarbowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1267 ze zm.) urząd skarbowy jest jednostką wojewódzkiej administracji niezespółonej utworzoną w ramach administracji publicznej rządowej. Wymienienie urzędu skarbowego w art. 635 § 2 i art. 655 § 1 k.p.c. interpretować zatem należy tylko jako wskazanie *stationis fisci* Skarbu Państwa. W konsekwencji przyjęć należy, że urząd skarbowy jako państwowa jednostka organizacyjna w

rozumieniu art. 67 § 2 k.p.c. nie ma samodzielnej pozycji w postępowaniu sądowym także w sprawach wymienionych w art. 635 § 2 i art. 655 § 1 k.p.c. Skoro urząd skarbowy nie ma zdolności sądowej nawet w sprawach, w których na podstawie wymienionych przepisów wskazany został jako podmiot uprawniony do wszczęcia postępowania, to tym bardziej nie może jej mieć w sprawach, w których przepisy prawa nie wymieniają go jako podmiotu uprawnionego do wszczynania postępowania sądowego.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca oznaczony został jako „Trzeci Urząd Skarbowy w B.”. W judykaturze prezentowane jest stanowisko, że sąd nie jest władny oznaczyć Skarbu Państwa jako strony powodowej wówczas, gdy żądanie oparte zostało na twierdzeniu, że jednostka wskazana jako strona powodowa jest podmiotem odrębnym od Skarbu Państwa (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2001 r., III CZP 10/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 147). W rozpoznawanej sprawie naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego w B., wprawdzie we wniosku sporządzonym na urzędowym formularzu w rubryce „oznaczenie wnioskodawcy” siebie wskazał jako wnioskodawcę, ale żądania nie opierał na twierdzeniu, że jest podmiotem odrębnym od Skarbu Państwa, ani też nie twierdził, iż Trzeciemu Urzędowi Skarbowemu w B. przysługuje przymiot zdolności sądowej. Wnioskodawcą w tej sprawie w istocie jest Skarb Państwa reprezentowany przez Trzeci Urząd Skarbowemu w B. Istniały więc, na podstawie art. 350 k.p.c., podstawy do uściślenia oznaczenia wnioskodawcy przez oba orzekające Sądy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1998 r., II CKN 817/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 16). Nie ma żadnych przeszkód, aby nie mógł tego dokonać Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, skoro na podstawie art. 350 k.p.c. nie dochodzi do podmiotowego przekształcenia powództwa, z obejściem właściwych w tej mierze przepisów (art. 194-198 w związku z art. 391 § 2 i art. 393¹⁹ k.p.c.). Skarb Państwa jako osoba prawna ma zdolność sądową, postępowanie nie było zatem – wbrew zarzutom – dotknięte nieważnością.

Skarżący, uzasadniając zarzut naruszenia art. 56 u.K.Rej.S., podniósł, że użyty w tym przepisie termin „tytuł wykonawczy”, stanowiący podstawę wpisu w rejestrze dłużników niewypłacalnych nie został zdefiniowany, a zatem pojęcie to powinno być wykładane przy uwzględnieniu treści art. 41 u.K.Rej.S. Wobec tego, że w przepisie tym wymienione zostały „zaległości podatkowe i celne objęte egzekucją”, „należności, do których poboru jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń

Spółecznych, objęte egzekucją”, oraz „wierzytelności objęte tytułem wykonawczym”, to tytułem wykonawczym w rozumieniu ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym nie mogą być tytuły wystawione na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Według uczestnika, tylko takie rozumowanie uzasadnia istnienie art. 41 pkt 1 i 2 u.K.Rej.S. Przy rozumowaniu przeciwnym wystarczyłoby tylko art. 41 pkt 3 u.K.Rej.S., a termin „tytuł wykonawczy” obejmowałby także tytuł wystawiony na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Odnosząc się do przedstawionej w kasacji wykładni przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym podnieść należy, że utworzony na jej podstawie Krajowy Rejestr Sądowy obejmuje trzy odrębne rejestry: rejestr przedsiębiorców, rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej, rejestr dłużników niewypłacalnych. Każdy z tych rejestrów ma odrębne zasady dotyczące wpisu poszczególnych danych. Zostały one określone w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz.U. Nr 117, poz. 1237 ze zm.). Uczestnik postępowania wpisany został do rejestru dłużników niewypłacalnych, a nie do rejestru przedsiębiorców. Podstawę wpisu do rejestru dłużników niewypłacalnych należy zatem badać stosując przepisy rozdziału 4 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, a więc art. 55-60. Interpretacji tych przepisów – wbrew założeniu przyjętemu w kasacji – nie należy dokonywać przy pomocy terminów i pojęć użytych w przepisach poświęconych obu pozostałym rejestrów.

Każdy z rejestrów spełnia inne funkcje i służy różnym celom. Ustawodawca, określając kryteria, według których dokonywany jest wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych, nie rozróżnił podstaw wpisu opartych na okolicznościach zawinionych i niezawinionych przez dłużnika. Rejestrem dłużników niewypłacalnych objęci są zarówno ci, którzy postępują w interesach nieuczciwie, jak i ci, którym się nie powiodło. Rejestr dłużników niewypłacalnych – w przeciwieństwie do rejestru przedsiębiorców, którego funkcją jest przede wszystkim ujawnienie bieżącej informacji o sytuacji przedsiębiorcy i jego ewentualnym zadłużeniu – ma charakter sankcyjny. Dlatego do rejestru dłużników niewypłacalnych, oprócz podmiotów

wpisywanych z urzędu, a wymienionych w art. 55 u.K.Rej.S., wpisywane są – zgodnie z art. 56 u.K.Rej.S. – na wniosek wierzyciela także osoby fizyczne, które w terminie 30 dni od daty wezwania do spełnienia świadczenia nie zapłaciły należności stwierdzonej tytułem wykonawczym. Z przytoczonych względów uznać należy, że tytułami wykonawczymi w rozumieniu art. 56 u.K.Rej.S. *lege non distinguente* są wszystkie tytuły wykonawcze, a więc nie tylko zaopatrzone w klauzulę wykonalności tytuły egzekucyjne wymienione w art. 777 k.p.c. (art. 776 k.p.c.), ale także m.in. administracyjne tytuły wykonawcze, o których mowa w art. 27 u.p.e.a.

Z tych względów kasację należało oddalić (art. 393¹² k.p.c.).

